

коригувальних коефіцієнтів, роль державних і місцевих органів влади та розрахунок потоків податкових надходжень. При цьому слід розглядати досвід державної реєстрації прав та обліку земельних ділянок в зарубіжних державах, тому що насамперед від доцільності та повноти обліку об'єктів податку залежать ефективність оподаткування і зростання податкових надходжень до бюджетів [1].

Світовий досвід виокремлює основні принципи, які дозволяють організувати та здійснювати земельне оподаткування найбільш доцільним чином.

1. Об'єктом оподаткування виступає земля. У деяких країнах один закон регулює оподаткування як землі, так і будівель (ФРН, Швеція, Туреччина); в інших – оподаткування землі і будівель здійснюється за допомогою різних законів (Австралія, Нова Зеландія, Данія) [2].

2. Основою для розрахунку бази податку частіше за все є ринкова вартість об'єктів оподаткування.

3. При визначенні вартості земельних ділянок переважно використовується не індивідуальна оцінка кожного окремо взятого об'єкта, а масова (загальна) оцінка – систематична оцінка землі з використанням статистичного аналізу і стандартних процедур.

4. Пільги надаються або соціально незахищеним суб'єктам оподаткування, або за видами земельних ділянок, що забезпечує здійснення суспільно корисних видів діяльності, а також по об'єктах, що знаходяться в державній власності, для уникнення «перекладання грошей з однієї кишені в іншу» [3]. Перевага при наданні пільг віддається об'єктам, а не платникам податків, оскільки податком обкладається земельна ділянка, а не її власник.

Прийнятним для України може стати зарубіжний досвід «єдиного податку» на землю та об'єкти, що на ній розташовані, адже це дозволяє максимально змістити податковий тягар у бік земельної ренти, що сприяє залученню інвестицій, зростанню ділової активності і приводить до збільшення чистої ринкової вартості забудованих земель.

Податкова політика в Україні, безсумнівно, потребує подальшого вдосконалення. Світовий досвід оподаткування земельних ділянок та нерухомості слід розглядати як важливу запоруку прийняття виважених та обґрунтованих рішень щодо розвитку вітчизняного податкового законодавства.

Література

1. *Ходов Л.Г. Податки на нерухомість: закордонний досвід, російські проблеми [Текст] / Л.Г. Ходов // Житлове питання. - 2009. - № 2. – С. 45-49.*
2. *Вишневецький В. Оподаткування нерухомості: теорія та зарубіжний досвід / В. Вишневецький, В. Чекіна // Фінанси України. – 2007. – № 11. – С. 67-71.*
3. *Шандіров О.Л. Оподаткування нерухомості за кордоном / О.Л. Шандіров // Фінанси. - 2007. - № 8. – С.46-48.*

Олександр ПРУСЬКИЙ

Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Кризові явища в економіці та нестабільність фінансових ринків практично завжди негативним чином позначаються на сфері валютних відносин, зокрема на курсовій динаміці та пропорційності попиту й пропозиції іноземної валюти. Враховуючи високий рівень відкритості економіки України, значні обсяги експорту та імпорту відносно ВВП, далеко не оптимальну модель інтеграції вітчизняної економіки у світове господарство, національний валютний ринок завжди знаходиться під загрозою дестабілізації та є об'єктом активного державного регулювання з боку Національного банку.

Якщо аналізувати функціонування валютного ринку України впродовж 2012 року, то його можна розглядати у розрізі двох умовних періодів. Так, у першому півріччі національна валюта

демонструвала відносно стабільну курсову динаміку, коли її курс фактично не виходив за межі 7,99-8,05 грн. за долар. При цьому більшість аналітиків та безпосередніх учасників торгів схилялись до думки, що така ситуація жодним чином не зміниться до парламентських виборів, адже Національний банк безперебійно демонстрував свою готовність до вжиття всіх необхідних заходів для збереження як зовнішньої, так і внутрішньої стабільності гривні.

Однак, уже у вересні курс національної валюти розпочав різкі коливання: гривня то знецінилась до 8,29 грн. за долар, то укріплювалась до 8,10-8,12 грн. за долар. Реакцією Національного банку на зазначені події стала ініціація декількох нововведень у сфері валютного регулювання і контролю з метою протидії девальваційним очікуванням населення і спекулятивним операціям комерційних банків. Отож, найбільш важливими та помітними подіями на валютному ринку України у 2012 році стали наступні.

1. Введення норми обов'язкового продажу 50% валютної виручки експортерів і скорочення терміну її повернення з шести до трьох місяців. З одного боку, варто погодитись, що даний захід збільшив пропозицію іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку. Так, за оцінками НБУ, до введення даної норми експортери й так продавали близько 75% валютної виручки, однак відтепер дані операції вони здійснюють більш організовано і у більш стислі терміни. З іншого ж боку, вважається, що норма з обов'язкового продажу валютної виручки є непопулярною і повинна застосовуватись у крайніх випадках, оскільки в цілому має лише короткостроковий позитивний ефект, позаяк у середньостроковій та довгостроковій перспективі експортери намагатимуться мінімізувати повернення валютної виручки та залишати її в офшорних зонах.

2. Обговорення 10%-15% податку на продаж готівкової валюти. Незважаючи на те, що податок так і не був уведений, можливість його прийняття дещо стримує населення і підприємницькі структури від активної купівлі іноземної валюти з метою формування заощаджень. Таким чином, на даний момент сама можливість застосування такого заходу на сьогодні носить, швидше, психологічний характер і знижує зацікавленість широких верств у накопиченні іноземної валюти.

3. Україна в черговий раз вийшла на ринок єврооблігацій. Було здійснено розміщення на суму 3,85 млрд. доларів, при чому востаннє Україна виходила на даний ринок в лютому 2011 року. З одного боку, цей факт можна розцінювати як позитивний сигнал, пов'язаний із належним рівнем довіри з боку іноземних інвесторів, однак з іншого – стрімке зростання зовнішнього державного боргу може негативним чином позначитись на побудові ефективної боргової політики та підвищити ризики майбутнього дефолту.

4. Намір НБУ припинити діяльність більшості обмінних пунктів у зв'язку з їх надмірною кількістю. Регулятор притримується думки, що усі готівкові операції повинні проводитись в межах банківських відділень і це лише сприятиме процесам дедоларизації економіки України.

5. Динаміка курсу євро впродовж 2012 року. Незважаючи на усі песимістичні прогнози експертів, курс євро на валютному ринку України не зазнав різкого тривалого падіння, хоча населення нашої держави все-таки скоротило свої банківські збереження у цій валюті на 133 млн. євро до суми у 2,9375 млрд. євро. Іншими словами, фізичні особи з певною мірою перестороги відносяться до стабільності євро і не поспішають здійснювати у ньому свої накопичення.

6. Продовження політики диверсифікації золотовалютних резервів НБУ. Зокрема, в 2012 році центральний банк збільшив частку австралійського долара і золота у резервах, здійснювалось придбання євро. Таким чином, проводиться поступове зниження залежності між золотовалютними резервами і вартістю долара.

7. Спроба переходу в розрахунках за газ з Російською Федерацією на російські рублі. Спочатку ця подія викликала значний ажіотаж – існували очікування, що розрахунки за газ частково або повністю будуть переведені на рублі. Однак ці очікування не справдились, НБУ не здійснював операцій в рублях, а останні не увійшли до складу офіційних золотовалютних резервів. Частково це пов'язано із фактичною відсутністю рублевого ринку в Україні, однак можна припустити, що у майбутньому такі спроби матимуть місце, а успіх їх реалізації не в останню чергу залежатиме, поряд з економічними, й від низки політичних чинників.

8. Необхідність продажу валюти, що надійшла з-за кордону від фізичної особи фізичній особі, що перевищує еквівалент 150 тисяч гривень. При цьому загальна величина переказів у місяць складає близько 330 млн. доларів, а розмір переказів, що перевищують 150 тисяч гривень – біля 50 млн. доларів. Тому введення даного обмеження навряд чи спроможне збільшити пропозицію валюти на ринку, а носитиме, швидше, психологічний характер.

Таким чином, на сьогоднішній день НБУ обрав шлях посилення адміністративних важелів валютної політики через збільшення кількості та посилення жорсткості валютних обмежень. Така стратегія спрямована на забезпечення курсової стабільності національної валюти та недопущення спекулятивних тенденцій у валютній сфері. Однак, слід пам'ятати, що подальший розвиток національного валютного ринку буде нерозривно пов'язаний із створенням передумов для його поступової лібералізації, яка з часом призведе до розширення спектру валютних операцій та кола учасників ринку, а також суттєво підвищить його місткість і, як наслідок, – стійкість до спекулятивних атак.

Марія РИПКОВИЧ

Тернопільський національний економічний університет

ВПЛИВ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО МЕХАНІЗМУ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

Важливим резервом економічного зростання регіонів України є наявність туристично-рекреаційних ресурсів, ефективне освоєння яких вирішує ряд соціальних та економічних проблем регіонального розвитку. Туристично-рекреаційна сфера Закарпатської області має значний потенціал, який сьогодні не використовується в повному обсязі з цілого ряду причин, основними з яких є: не облаштованість рекреаційних територій і об'єктів; нерозвиненість рекреаційної інфраструктури; відсутність належної конкуренції між суб'єктами господарювання у туристично-рекреаційній сфері, що знижує якість їх послуг.

По великому рахунку, забезпечення інноваційного розвитку національного господарства України, його входження у глобальне економічне середовище в якості конкурентоспроможного гравця, а також розвиток на цій основі його туристично-рекреаційної сфери, безпосередньо залежить від науково-практичного вирішення проблеми розроблення і впровадження стратегії інноваційного розвитку туристично-рекреаційної сфери регіону з відповідним фінансовим забезпеченням, що створить необхідні і достатні умови для радикальних позитивних зрушень як в туристично-рекреаційній сфері, так і в інших супутніх галузях та виробництвах.

Головною проблемою інноваційного розвитку туристично-рекреаційної сфери будь-якого регіону України є дефіцит фінансових ресурсів, зумовлений низькою інвестиційною привабливістю туристично-рекреаційних об'єктів, нерозвиненістю форм малого підприємництва, відсутністю глибоких ринкових перетворень, а звідси і можливостей застосування різних форм і методів фінансування, які надає ринкова економіка.

Базовою категорією, яка допоможе розкрити сутність фінансово-кредитного регулювання розвитку туристично-рекреаційної галузі через призму ланок і сфер національної фінансової та кредитної систем, є "фінансово-кредитний механізм". Так, багато вітчизняних і зарубіжних науковців, досліджуючи фінансово-економічні проблеми розвитку туристичної галузі, часто вживають визначення "фінансовий механізм", вважаючи цей термін дещо ширшим, ніж "фінансово-кредитний механізм". При цьому свою позицію вони обґрунтовують тим, що центральною і базовою ланкою фінансово-кредитного механізму є кредитна система, представлена сукупністю банківських та небанківських кредитних установ. Тому, якщо виключно робити акцент на регулятивній функції управління кредитними установами, то звужується спектр форм, методів та інструментів регулювання іншими фінансовими установами. Зрештою, в економічній літературі достатньо широко вживається поняття з ключовим терміном "механізм": господарський механізм, фінансовий чи кредитний механізм, механізм фінансування тощо. Однак, хоча в окремих наукових